

**Попко О. В., к.е.н., доцент, Пономаренко А. В., студентка,
Попко О. В., студентка** (Національний університет водного
господарства та природокористування, м. Рівне)

ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ РІВНЕНЩИНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті розглядається стан туристичної діяльності Рівненської області. Охарактеризовано основні програмні документи, які визначають пріоритети, завдання та заходи органів виконавчої влади області щодо розвитку господарського комплексу та соціальної сфери. Окреслено основні пріоритетні завдання розвитку туристичної діяльності області.

Ключові слова: туристична діяльність, туристичний збір, туристичний продукт, туристично-інформаційні офіси.

Вступ. Туризм в Україні є одним із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки. Це створює передумови для активізації туристичної діяльності як на рівні країни, так і на рівні окремих її областей, зумовлює підвищений інтерес до її наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичну базу дослідження становлять праці з державного регулювання економіко-господарської та суспільної діяльності, зокрема туризму, серед яких дослідження В. Голуб, В. Бакуменка, М. Білинської, В. Бодрова, Л. Божко, В. Вакуленка, С. Гаврилюка, С. Галасюка, І. Грицяка, В. Князева, Ю. Ковбасюка, В. Козакова, О. Лазора, О. Лебединської, В. Мамонової, Н. Нижник, О. Оболенського, М. Пірен, М. Поколодної, В. Ребкала, Є. Ромата, І. Розпутенка, Г. Ситника, В. Солов'єва, Ю. Сурміна, В. Трощинського, Н. Чорненької, О. Шаптали та ін. Водночас державне регулювання вітчизняної туристичної галузі потребує проведення подальших наукових досліджень стану та перспектив розвитку туристичної діяльності не лише на рівні країни, а й на рівні окремих її областей.

Метою дослідження є ідентифікація особливостей розвитку туристичної діяльності Рівненщини, а також дослідження її пріоритетних завдань та можливих сфер реалізації туристичних проектів.

Основна частина. Рівненщина має значний потенціал для розвитку туризму, передусім внутрішнього: 50 готелів та інших засобів

розміщення, близько 70 садиб сільського туризму; 3258 пам'яток історії, культури та архітектури, а також заповідники, природні та ландшафтні парки, збережена автентична історико-культурна спадщина Полісся і Волині, розвинена транспортна інфраструктура, наявні лісові та водні ресурси, низький рівень злочинності [4, С. 117].

За даними експертів у 2017 році на території Рівненщини перебувало близько 740 тис. туристів, з них 22 тис. – іноземців, що на 8% перевищило відповідне значення 2016 року. У цілому у 2017 році на території області туристи витратили понад 200 млн грн.

Туристичний збір по області сплачується за ставкою від 0,5% до 1%. Туристичний збір є місцевим збором, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. Туристичний збір встановлюється на базі Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Податкового кодексу України (ст. 268). У цілому надходження туристичного збору до місцевих бюджетів Рівненської області у 2017 році склали 308,7 тис. грн. Максимальну частку надходжень туристичного збору отримано по м. Рівному – 53%. По Рівненському району частки надходжень туристичного збору у 2017 році склали 24,6%, по Сарненському району – 5,7%, по Володимирецькому району – 5,2%.

Основними програмними документами, які визначають пріоритети, завдання та заходи органів виконавчої влади області щодо розвитку господарського комплексу та соціальної сфери є: Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2020 року (Розпорядження голови облдержадміністрації від 28.11.2014 № 612, Рішення обласної ради від 18.12.2014 № 1374) [4], План на 2015-2020 роки із реалізації Стратегії розвитку Рівненської області (Розпорядження голови облдержадміністрації від 27.05.2015 № 273, Рішення обласної ради від 12.06.2015 № 1471). Зазначеною Стратегією визначено два пріоритетних на сьогодні для міста кластерів – кластер туризму та бізнес-послуг. Кластер туризму вже зараз є важливою складовою економіки Рівненщини.

Ключові завдання розвитку туристичної діяльності Рівненщини та можливі сфери реалізації проектів, згідно Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2020 року, наведено нами на рисунку.

Для створення потужного туристичного кластеру потрібно суттєво вдосконалити інфраструктуру області та м. Рівного.

Доцільно також чітко визначити, який саме туристичний сегмент привабить найбільшу кількість туристів. З метою задоволення потреб та очікувань цільових груп туристів передбачається розвивати туризм за двома напрямками. Перший із них передбачає утримання туристів у регіоні шляхом відпочинкового туризму на базі природного потенціалу регіону, другий – традиційна гостинність населення регіону, особливо у сільській місцевості, що забезпечує мо-

жливість поєднання розміщення туристів із вивченням сільських звичаїв та традицій безпосередньо в селах. Вищевказані потенційні напрями розвитку туризму (туризм на річках, озерах і в лісах, а також сільський туризм) можуть бути поєднані зі збереженням природи та традицій регіону.

На сьогодні в Рівненській області в сфері туризму функціонують обласна туристична рада та експертна комісія з проведення маркування та знакування туристичних маршрутів області. Метою діяльності комісії є підвищення якості туристичного обслуговування та рівня безпеки подорожей самоорганізованих груп, створення бази маршрутів, їх маркування та знакування. Усі туристичні маршрути області повинні бути промарковані та прознаковані відповідно до ДСТУ 7450 : 2013 «Знаки туристичні активного туризму. Класифікація, опис і правила застосування», їм мають бути присвоєні відповідні номери [5].

За останні два роки експертною комісією було систематизовано роботу з туристичними маршрутами, проведено роботу з маркування та знакування туристичних маршрутів, затверджено реєстр туристичних маршрутів Рівненщини. Зокрема, на сьогодні до реєстру туристичних маршрутів внесено 3 базові маршрути [5]. Ще 8 туристичних маршрутів затверджено як такі, що підлягають маркуванню. Усім маршрутам присвоєно номери, які і будуть вказані на маркувальних знаках. Такий підхід, окрім формування бази даних про діючі туристичні маршрути, дозволить формувати нові вимоги до якості туристичних послуг та інфраструктури на маршрутах.

Разом з тим, у 2017 році започатковано створення мережі туристичних інформаційних офісів. Протягом 2017–2018 рр. відкрито 5 туристичних інформаційних офісів в містах Корець, Острог, Сарни, смт Володимирець та у Дубенському районі. У поточному 2018 році заплановано відкриття туристично-інформаційних офісів в м. Рівному та смт Клевань.

У 2016–2017 роках Рівненська область розпочала реалізацію низки цікавих ініціатив та проектів, серед яких проект «Медове коло» – ідея створення Зелених Шляхів в Україні. Територія проекту охоплює понад 40 населених пунктів, 30 громад з п'яти районів: Березнівський, Гощанський, Костопільський, Корецький та Рівненський. Географія проекту буде розширюватись і надалі. Разом з тим, проект має на меті амбітні плани – приєднатися до європейської мережі Зелених шляхів. Ще одним перспективним проектом є приєднання Рівненщини до мережі Культурних шляхів Європи. У цьому напрямку роботу лише розпочато.

1. Розвиток туристичних об'єктів, продуктів

та мереж:

- Ідентифікація та маркування туристичних та рекреаційних об'єктів;
- Створення та реконструкція малих об'єктів обслуговування туристів;
- Доповнення туристичних пропозицій особливими програмами в церквах та виставками в музеях;
- Встановлення міжнародно визнаних туристичних позначень, знаків, інформаційних щитів і покажчиків навколо туристичних об'єктів;
- Організація навчання для підприємців-початківців у сфері сільського туризму;
- Створення механізму відшкодування відсотків за кредитами для операторів послуг у сфері сільського туризму;
- Проведення навчальних семінарів для власників осель сільського туризму та туристичних операторів;
- Проведення курсів іноземних мов для туристичних операторів;
- Створення системи дистанційного навчання та консультування кадрів у сфері сільського туризму;
- Підтримка розвитку регіонального туризму подій;
- Встановлення інформаційних знаків та аншлагів для територій та об'єктів, перспективних для розвитку «екологічного» туризму

2. Туристична промоція області:

- Розроблення бренду Рівненщини;
- Видання та поширення промоційних туристичних матеріалів;
- Промоція традиційних продуктів Рівненщини, місцевих традицій та звичаїв;
- Створення обласного туристичного центру;
- Створення карти туристичних маршрутів Рівненщини;
- Промоція (через публікації, засоби масової інформації) регіональних туристичних можливостей, продуктів та послуг;
- Удосконалення туристичного веб-порталу;
- Проведення спеціалізованих заходів для промоції туристичного потенціалу (рекламних турів, інфотурів)

3. Покращення стану рекреаційних зон:

- Дослідження екологічного стану водних об'єктів та рекреаційних зон;
- Облаштування оздоровчих, паркових зон та об'єктів природного середовища

Рисунок. Ключові завдання розвитку туристичної діяльності Рівненщини та можливі сфери реалізації проектів

Джерело: розроблено на основі [4, С. 118]

До речі, вперше за ряд років туристичний проект отримав фінансування за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку. Так, на проект «Покращення стану рекреаційних зон та облаштування місць відпочинку туристів» було виділено 700 тис. грн для облаштування одного з брендів туристичних об'єктів області – Тунелю кохання.

Слід відзначити, що Рівненщина є центром велотуризму. З наймасштабніших веломарафонів в Україні, які проходили територію Рівненщини є «Поліська Січ» та «Велика пригода у Дермансько-Острозькому національному парку». У них щороку приймають участь понад 500 велоактивістів з усієї України. Останнього разу у веломарафоні взяли участь й іноземці зі Швеції та Білорусі. До речі, веломаршрут «Поліська січ», довжина якого складає 300 км, у 2017 році було промарковано. Нещодавно відкрито ще два перспективних туристичних маршрути – «Горинський берег» та «Стежка кохання».

Разом з тим, спостерігається активізація екологічного туризму. Рівненщина є територією з високим рівнем заповідності в Україні. Реалізувати цей потенціал в туристичному напрямку довго не вдавалося. Перехід від суто природоохоронної до туристичної діяльності був непростим. Однак, вже сьогодні спостерігаються вдалі приклади збалансованого використання заповідних територій для потреб туризму. Екологічні стежки ефективно функціонують в Рівненському природному заповіднику, Національному природному парку «Дермансько-Острозький» та Музеї лісу. Їх відвідують близько 6 тис. туристів щороку.

Традиційно на Рівненщині проводиться низка фестивалів, серед яких етно-тур-фест «Бурштиновий шлях», фольклорно-етнографічне свято «Музейні гостини», фестиваль «Тарас Бульба», Міжнародний джазовий фестиваль «Art Jazz», регіональний фестиваль духової музики «Дзвенить оркестрів мідь», VI регіональний відкритий дитячий фестиваль патріотичної пісні «Наша слава козацькая не вмере, не загине!», Міжнародний фестиваль дитячого фольклору «Котилася торба...». Започатковано обласний етнографічний фестиваль «Журавлина», регіональний історично-мистецький фестиваль «Острог. Ренесанс», фестиваль – «Новомалинська Любава», етно-еко фестиваль «Буща папороть» на території Дермансько-Острозького парку. У 2017 році започатковано перший етно-еко-фестиваль «Буща папороть». Він проводиться на галявині, з якої починається екологічна стежка.

Разом з тим, проводиться ефективна маркетингова політика у сфері туристичного бізнесу. У 2017 році стартували два інформаційні

тури для туроператорів та представників всеукраїнських засобів масової інформації. Публікації про Рівненщину було опубліковано у 15 виданнях із загальною аудиторією 1,9 млн читачів. Відеоролик «Рівненщина туристична» демонструвався протягом місяця на усіх напрямках поїздів Інтерсіті з середнім трафіком 260 тис. чоловік.

Висновки. З огляду на проведене дослідження, можна зробити висновки, що Рівненщина має значний потенціал для розвитку туризму, передусім – внутрішнього. З огляду на стан туристичної активності Рівненщини, пріоритетними завданнями є: становлення місцевого туристичного продукту, включаючи маркування маршрутів, встановлення дорожніх знаків, розвиток мережі туристичних інформаційних офісів; кредитування сільського туризму; розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури та територій; екологічний та активний туризм; впорядкування та облаштування територій туристичних об'єктів, рекреаційних зон, місць масового перебування туристів.

Вирішення низки зазначених пріоритетних завдань у перспективі забезпечить розширення обсягів використання туристичних ресурсів; підвищення привабливості об'єктів та поселень, які мають туристичний потенціал; формування конкурентоспроможних комплексних туристичних продуктів; сертифікацію та маркетинг об'єктів туризму та туристичного продукту; створення системи інформування туристів; а відтак – збереження та примноження історико-культурної спадщини Рівненщини.

1. Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні: монографія ; за заг. ред. М. Х. Шершуна. ГО «Рівненський центр маркетингових досліджень». Рівне : Видавець Олег Зень, 2016. 264 с. **2.** Туризм в Україні. Словарь-справочник / авторы-составители В. О. Соловьев, Л. Д. Божко, М. Н. Поколотная. Х. : Мачулин, 2008. **3.** Про соціально-економічне становище Рівненської області. URL: <http://www.rv.ukrstat.gov.ua> (дата звернення : 01.10.2018). **4.** Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2020 року. URL: http://surdp.eu/uploads/files/Rivnenska_RDS_FINAL_UA.pdf (дата звернення : 01.10.2018). **5.** Офіційний сайт Рівненської обласної державної адміністрації. URL: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/487.htm> (дата звернення : 01.10.2018).

REFERENCES :

1. Perspektivy rozvytku silskoho ta ekolohichnoho turyzmu v Ukraini: monohrafiia ; za zah. red. M. Kh. Shershuna. HO «Rivnenskyi tsentr marketynhovoykh doslidzhen». Rivne : Vydavets Oleh Zen, 2016. 264 s. **2.** Turyzm v Ukrainy. Slovar-spravochnyk / [Avtory-sostavytely V. O. Solovev, L. D. Bozhko, M. N. Pokolodnaia]. Kh. : Machulyn, 2008. **3.** Pro sotsialno-ekonomichne stanovyshe Rivnenskoï oblasti. URL: <http://www.rv.ukrstat.gov.ua> (data

zvernennia : 01.10.2018). **4.** Stratehiia rozvytku Rivnenskoï oblasti na period do 2020 roku. URL: http://surdp.eu/uploads/files/Rivnenska_RDS_FINAL_UA.pdf (data zvernennia : 01.10.2018). **5.** Ofitsiinyi sait Rivnenskoï oblasnoï derzhavnoï administratsii. URL: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/487.htm> (data zvernennia : 01.10.2018).

Рецензент: д.е.н., професор Мальчик М. В. (НУВГП)

Popko O. V., Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor, Ponomarenko A. V., Senior Student, Popko O. V., Senior Student
(National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

TRAVEL ACTIVITIES OF THE RIVNE REGION: STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

We examined in the article the state of tourist activity of the Rivne region. Basic position papers, that determine priorities, tasks and events of executive of area bodies in relation to development of economic complex and social sphere, are described. We outlined basic foreground jobs for development of tourist activity in the Rivne region.

Keywords: tourist activity, tourist collection, tourist product, tourist-informative offices.

Попко Е. В., к.э.н., доцент, Пономаренко А. В., студентка, Попко О. В., студентка (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно)

ТУРИСТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

В статье рассматривается состояние туристической деятельности Ровенской области. Охарактеризованы основные программные документы, определяющие приоритеты, задачи и мероприятия органов исполнительной власти области по развитию хозяйственного комплекса и социальной сферы. Определены основные приоритетные задачи развития туристической деятельности области.

Ключевые слова: туристическая деятельность, туристический сбор, туристический продукт, туристические информационные офисы.
